

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni, hajdu-böszörményi és székelyhid-kerületi „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: Ötvenhárom pozitívért 5 kr. Nagybő terjedelmű, mint szintén több...

ORSZAGGYÜLES.

Szept. 15.

Dr. Kálmán elnök, az osztályok megjelöltjei be...

Dr. István Maramaros megye önkormányzatában...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Dr. Szevetócz a trónbeszédre adandó irat helyett...

Felhívás előfizetésre.

A „Debreczen” a jövő okt.—decz. évfolyamában is folytatja pályafutását az eddigi irányban.

Célunk továbbra is oly lapot adni a közönség kezébe, amely kívánalmait lehetőleg kielégítse. Politikai irányunk szigorú megtartása mellett...

Országos nevű munkatársaink közül legyen elég felemlíteni: Simonyi Ernőt, Mocsáry Lajost, Gyulay Ignácot, Orbán Balázst, Csávolszky Lajost, Hegyesi Mártont, Verhovay Gyulát, Mezey Ernőt, Kühnel Ignácot, Mende Bódogot, továbbá Szemeré Miklóst, Illyés Bálintot, Zalárt, dr. Fekete Lajost, Hedry Bódogot, Dr. Tollét, Pátkó Józsefet, Rác Mihályt, Lukács Ödönt, Zombory Gedőt. Helyből és a vidékről szintén kitűnő tollu munkatársak igérték meg nagybecsű közreműködésüket. Eredeti leveleket közlünk Bécsből, Párisból.

A „Debreczen” tehát nemcsak anyagilag, hanem szellemileg is biztosítva van.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket előfizetéseik megújítására, s t. elvbáratáinkat új előfizetők gyűjtésére. Az előfizetési feltételek a lap holnapján olvashatók.

Hirdetések a legjutányosabb áron vétetnek fel.

Ajánljuk lapunkat a t. közönség támogatásába.

Debreczen, 1875. szept. hó.

Tiszai Dániel, főmunkatárs.

Szatmári Károly, felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

Kik csinálják a forradalmat?

(h.) Az a balvélemény örvend elterjedésnek, hogy a túlzó szabadságkérők gyártják a forradalmakat. Holott éppen ellenkező áll: az t. i. hogy az erőszakoskodásban túlszók, s a reactio hősei a forradalmaknak legelső és legfőbb tényezői.

A forradalmat egy okos ember sem öhajítja; mert vihar az, mely rombol. De mint rendkívüli eseményt nyugalmossal kell azt elfogadni, mivel, mint a vihar, nemcsak rombol, hanem tisztít, nemcsak öldököl, hanem elevenít is.

Nem akarunk diesotitói lenni a forradalmi hadjáratoknak; bár igaz, hogy azok a nemzeti lelkiismeret felébresztését, a népfőnség hatalmának tetőpontra jutását és az emberi nagy eszmék diadalát jelzik és hirdetik. Még sem állhatunk meg, hogy a nagy angol forradalom, az amerikai szabadságharc s az 1789-ki és 1830-ki francia forradalmak rendkívüli eredményeire ne utaljunk!

Mind egyik forradalom a rozsz kormányzat s a nemzetek jogai eltiprására irányított erőszakoskodások eredménye. S ha a nemzetek jogai megsemmisítésére törekvés ellenében egyedül csak a forradalom volna mentő eszköz: bármint járjunk is tőle, el kellene azt fogadni, mert a végig zibbasztott népek kimaradhatlan végmenekvése az!

Mindamellét el kell követni mindent, mig lehet, hogy a forradalom viharainak rombolásától a nemzetek megmeneküljenek.

A „DEBRECZEN” tárczája.

Ifju szerelmes — agg koldus.

— A „N. P. J.” után. —

Mandel Vilmostól.

(Vége.)

Két nyáron át usztak a boldogság tengereiben, két télen át levelezt a szerető pár egymással, de aztán az ifju nem kapott több sürgős leveleire választ. Mária férjhez ment. Igen jó „partió”-t csinált. Férje nem volt már ifju, de gazdag, tekintélyes és egészséges. Talán nem is szivesen egyezett bele Mária e házasságba; talán sirt és rimázkodott szüleinek, hogy ne kényszerítsék rá; vagy talán az egész szerelmi történet csupán futó-agos érzés, gyermeki szeszély volt. Ki tudhatná ezt ma már? — Elég az hozzá, ő férjhez ment s ezzel tönkre téve rajongó kedvesének egész életét. S vajmi hosszú élet volt az, melyre nyomort és szegénységet hozott. Midőn az öreg koldust láttam, közelből állhatott a kilencvenhez, mint a nyolcvanhoz. Az ifju magát és Máriát megakartá ölni.

esésnek és elviselhetlen nyomornak természetesen s logikai következménye.

A példák gyűlöletek. Hanem hát mégis némi alkalmazást kell tennünk saját nemzeti életünk folyamára.

Mi azt merjük állítani, hogy forradalmi irányzat előjelei mutatkoznak nálunk; de nem a nép köréből, hanem a rozsz kormányzat vonalán belül, melyek már alapjokban az előbbi kormányok eljárásával indultak képződésnek.

Az előbbi kormányok által elviselhetlen terhek rovtattak a nemzetre, melyek csaknem végbuktást vontak magok után. S ez iszonyu krach után a mostani kormány vállalkozott a nemzet megmentésére.

S mit tesz? Ujabb adókat rak a nemzet vállaira, melyek már az előbbieket sem bírták.

Ama buzgalom mellett, hogy a pénzügyet rendezni kell, s hogy meg kell menteni a nemzetet: nem látja a kormány az adóképeség végkimerülését; nem észleli évek során át a rozsz termet; az uszorások ragadozását; a birtokok iszonyu árcsökkenését; a kisbirtokosok inségre jutását, s így a nemzeti erő gyors hanyatlását nem fél a végkimerüléstől? Nem látja, hogy midőn gyönyögni akar, rombol; midőn eleveníteni kíván, dermeszt?

Kormányoknál épen oly betudást érdemel a vétkes gondatlanság, mint az öntudatos bűn!

Vigyázzon a kormány a jelekre, melyek — kivált a szomszéd népek mozgalmaitól — vést jelentenek.

Vigyázzon, hogy midőn mamelukjai s hirlapjai a függetlenségi pártot gyannusítják forradalmi irányzattal, — maga ne szolgátlassa a guanyagot.

Nem adósságoknak adósságra, adóknak adókra halmozása, hanem a nemzeti sarkalatos jogok visszaállítására és az anyagi és szellemi jólétet biztosító intézmények felállítására legyen a kormány eszköze. S így erőszakos zaklatásokkal egybekapcsolt elnyomó rendszer helyett a nemzeti szabadság intézményei és az okos nemzetgazdaság általános miveletét által a nemzet szabad, erős, vagyonos, s ha kell áldozatkész is lesz; mig ellenkezőleg a nyomor alatt süllyedező nép a kétségbeesés határszéleig jutván, a forradalom kapuja előtt találhatja magát egy szép reggelen.

— Az arany paraszt a képviselőházban a kormány érdekében szólt fel, s kimondá, hogy a — kötelező polgári házasság nem akarja behozni. Így ellentétbe helyezte magát Deák Ferencz 1873. jun. 28-iki beszédével s Gyulcz Kálmán 1873. jun. 30-iki nyilatkozatával. No de az a vizsgálat, miképp látszik, hogy az aranyparaszt csak — hasból beszélt.

— Boruljatok föl — igaz hívők. Pápa 6 szentesége egy francia zárandokhoz intézett beszédében ismét panaszokd, hogy őt az egész világ üldözi. Ugyan mit engedik már nevetéssé tenni azt a szegény öreget?

zilitán hagyja hátra. Tullényező háztartása s nevének ragyogási vágya tönkre tevék. Halála után összes vagyonát bíról zár alá vették. Azonban ugy látszik, a herceg talán valamely gyöngédérzetű módot, hogy az özvegy szokott kényelmét továbbra is élvezhesse.

Néhány évvel később a herceg meghalt, s a hölgy felette érzé az elhagyatottságot, melyben barátja halála után maradt. De helyzete még sem volt kétségbeesett. Fülöp herceg, ki akkor, mintegy 26 éves lehetett, atya emléke iránti kötelességnek tartá, annak bizalmas barátját nem hagyta szükségben. Ezenfelvagy jelentékeny évi juttatást rendelt részére s csupán arra kérte, hogy Bécsbe, — mely város az időtájt a napoleoni hadjáratok következtében anélkül is folytonosan nyugtalanítva volt, — hagyja el.

A nő kétségbeeséssel beleegyezett, s Rezekre, Zalamegyébe, vonult vissza. E falocska idején Leimbach mellett fekszik, s történetünk a jelen Bernáth udvari úgnak tulajdona volt. E birtokot bérelt ki az özvegy s ott igen szép lakot rendezett be magának, hova bécsi családok részét magával vitték.

És mi lett az elegendő, elmaradt, megcsalott ifjúból? Az ifju akkor már előhaladott koru férfivá lett és sem szűlök, sem rokonok, sem barátok nem gondoltak többé rá. Egy-kori kedvesét, első szerelmét nem bírta elfelejteni. Szidás és átkozódás volt egész élete.

Budapest, szept. 17.

— A „DEBRECZEN” szerkesztőjének. —

Nagy botrány biz az, de megtörtént. U. Szabó Mihályt, H.-Böszörmény város képviselőjét a 4-ik bírálóbizottság igazolta. Soha, soha ilyen komédiát. Ki hitte volna?

Világtér sem U. Szabó Mihály benmaradása ellen van itt kifogás. Hanem igenis, égbekiáltó az az igazságtalan eljárás, melyet a bírálóbizottság az alkalommal elkövetett.

Törvényesnek mondattott ki ez által a törvény ellenére, hogy a szavazási teremben mindenki jelen lehet, ott szereshet stb. Kimondattott, hogy — a törvény ellenére — nem tartozik mindenki megjelenni a szavazó küldöttség előtt, hanem szavazatát más egyén is beadhatja.

Igazságoknak ismertetett el — a törvény ellenére, hogy oly egyének szavazata, — a kik semmit nem képesek kimondani, a kormánypart javára irassék fel.

De hát legyünk mi is őszinték. Ha így erőszakoskodások által szerzi meg a kormány maga részére a híveket, ugyan mit gondol, hol rejlik a népből a tiszteletnek s ragaszkodásnak gyökere?

Megengedjük mi, hogy U. Szabó Mihály nagy tehetségére s kiváló munkásságára a kormány nagy szüksége van. — De azt nem várjuk volna, hogy a törvény világos értelmében ellenében járjanak el.

Az ily eljárás előbb-utóbb megfoszítja magát.

Színészet.

Temesváry Lajos színtársulata ma kezdi meg előadásait a debreczeni színházban, mely a tulbuzgó pátrióták által „állandó” nevet nyert.

Legtöbbnyire ifju erők vannak a társulatban. Épen azért kétszeresen érdemlik meg támogatásunkat.

Hogy egytől-egyig kitűnő művész s művésznőből állana a társulat, azt nem állhatjuk, de hogy kitűnő erővel dicsekedhetik, azt a névsora vetett egy pillanat igazolhatja.

Ott vannak a 6 k közül: Kühnelné Toperczer Ika drámai énekesnő, Gerecsné, koloratúr, Bacsó Luiza k. a. altista, itt vannak még Bély Róza és Krieger kisasszonyok, továbbá Rott Mari k. a. szende és drámai hősnő, Siposné társulási szalonénekesnő, Vinczéné az anya, Fehérváryné a hős anyaszerepeken, Gyöngyösi Eteleka k. a. szende színesnő, Deák Kata k. a. komikumokra, Abonyiné népszínműénekesnő.

A férfiak közül ott vannak: Takács Ádám, hős, Abonyi, szerelmes, Széles József, karakterszínész, Szatmári Árpád, kedélyes apa, Szigligeti komikus s bohívár, ez ifju a nemzeti színház igazgatójának s szosszur színműírója, Timár, operette buffo és bonviván, Scholaszter operatőr, Kiss Sámuel buffo, Gerecs, tenor, Tanner István bariton Németh tenor, Mezey és Szép bassisták. Az ügyesen összehajlított kar vezére Müller. Gépmester Boránd György.

Ezektől áll a társulat derek igazgatójával Temesváry Lajossal együtt.

Mi csak kitaraszt kívánunk a társulatnak. Reméljük, a pártfogást méltó közönségünk nem vonja meg tőlök.

— A magyar fővárosból. Párthegyijózsef nyugalmazott kapitány, a császártudóbeli revolverrel magát agyonlőtte. A társulat politikai klub alakulását alapszabályaiban kitűzött célja miatt a belügyminiszter nem engedte meg. Völköly Lajos, amerikai ezredes a legutóbbi szabadságháborúban felfalalta, miképpen kell paha fából papirt készíteni. Budapest összes vagyona csak nem 100 millió forint Miképp számára nevelőintézetet akarnak felállítani. Blaháné esküvője Zsoldos Sándorral folyó hó 20-án a fővárosi plébániatemplomban lesz. A „Jelenkor” című klerikális lap megszűnt.

Egyideig az írásnak adta magát, majd az ide-oda vándorlás volt foglalkozása. Ma itt, holnap ott volt, rendszeren oly helyeken, hol nem ismerték. Élete elveszett, tanulmányait felbeszalítá, hivatását feladva, szülei eltaszták őt maguktól. Csupán a boldogság tartá meg fen benne élete szikráját.

Végre nyomára jött egykori szeretője lakhelyének.

Egy zivataros novemberi estén, midőn már a cselédség is nyugalmra vonult, Mária még fen volt szobájában s pátience játékkal töltö idejét. A kártyák kitérve fekdtek előtte az asztalon, melyekből a mult és jövő titkait olvashá ki. Hirtelen kopogtatást hallott szobájának az udvarra nyíló ablakán, mely belülről erős totyogástalálkozott volt elszára.

A nő épen levelet várt valahonnan, s a kopogtatást a levélhordónak véle. Kinyitá a táblakát s az ablak egyik szírnáját. A tekintet, melyelre szeméi kívülről találkoztak, megreskettette idejét.

Megismerés első kedvesét. „En vagyok”, suttogá a hivatal vendég. „En vagyok, kinek életét pokollá változtattad. Regóta kereslek már. Visszahoztam hűségű esküdet, de hogy azt soha többé meg ne szeged, halj meg!”

Pisztolyt vett ki zsebéből s az ablakon keresztül a nő mellére célozott. A lövés eiderült, s Mária szíven találva lerogyott. Egy

„Alfréd regénye” címmel Vajda János jeles költőnk, egy új költői beszélyt fejezett be.

Vidék.

— A „Debreczen” levelezése. —

Nyiregyháza, szept. 17.

Falkások és adóvételajók járnak a környékben. Eperjeske vidékén pedig rablók garázdálkodnak. Hűdeg, szeles idők járnak. Ennyi újság van itt.

Megnyugtatólag tartogunk ránk, hogy Vidliczky József képviselő végleg igazoltatott. Ezt várjuk is.

Hölgyeinknek igen kedves üdönság az, hogy Gu-zrinji Sándor, az országsszerte nagy hírnői ruhásbász it van. A jó alkalmat hölgyeink bizonyára megragadják — a tanulásra.

Öngyilkosság itt is fordul elő. Egy 17 éves leány megmérgezte magát, mert — szerelmes volt.

Berczelről halujuk, hogy ott a keleti marhavészdühög.

Még csak azt említhük fel, hogy a törvény oltalma alatt itt 3—400 percentes pénzek vannak betáblázva.

Ugy-e szerkesztő ur, boldog világ van még itt Szabolcsban is.

— Vidéki hírek. Zemplén és Ungmegyében mintegy 200 csavargó betyár pusztítgat. M-Sz.-Mártonban a tanító, miután az iskola udvarán kut mics, még pénzért is alig kap vívet. Szekesfehérvárott a hazurók ölmöböl ezüst hatosókat gyartanak. Szinnán a napokban hó volt. Haynald kolcsai érseket Erzsébetváros diszpoztórára választotta. Kassán egy Valentin nevű kömves a napokban zsebébe lövöldözvé, szerencsétlenül egy embert megsebesített. A bűntettől félelemből magát felakasztotta. Orosz Béla 16. huszárrezdelő hadnagy, ki Böszörményből 36 perc alatt lovagolt 3 1/2 mérföldny távra, ismét fogadtott, hogy Vingaró Debreczenbe (36 mérföld) 24 óra alatt elvolagolt. Egy széken uszorszóra, ki eddig csak 200 forint jövedelemadó fizetett, az ottani pénzügyigazgatóság a jövő évre 30,000 forint jövedelemadót rótt.

Két beszéd vázlata.

— Révész Bálinttól és Körösy Sándortól. —

A jogtanári beiktatás alkalmával Révész Bálint püspök megnyitó beszédében előmondá, miképp az általános örömlön, mely ily alkalmak a jelenlevők keblét eiltől, keresztívonul némi szomorúság és fájdalom — az e főiskolától megvált egyik jeles tanár Kovács Ferencz ur elvárosa folytán, kinek érdemeiről a jogakadémiaiban a tanítás (nemkülönben az irói munkásság) terén kifejtett fárdatlan munkásságáról elismeréssel emlékezett meg. — Érintette a jogakadémia újjászervezése czéljából tartott tanácskozásokban szönyegre került javaslatokat, melyek egyike a jogakadémia helyett a bölcsészeti tanfolyam rendezését ezzel egybekapcsolva egy tanárképző felállítását ajánlta. Azonban belátva, miképp magyar protestáns egyházunkra néve nélkülözhetlen a világi elem, mint egyházi kormányzatunk organumainak minden fokon kiegészítő része, ez okból most a jogakadémianak a felsőbb oktatásügyre vonatkozólag kiadott miniszteri rendelet értelmében szervezése határozottat e; de mig egy részről jogakadémiaik ügye képe a legjobb eredményt intéztetett el, másrésztől azon messze kiható s eredményeiben megbecsülhetlen ter létesítéséről, a magyar protestáns egyetem eszméjének megvalósításáról nem kell lemondani, sőt miként főt püspök ur meggyegyzé, részéről egészen oda fog törekedni, hogy ha ez eszmének megvalósítását meg életében megérette.

Ezután sorban a megválasztott s székei-

mozdulat, egy sohaj nélkül halt meg. A vihar elhordá a hűtelen lelket, s a nyikos átkait, de a megiejtett lövés zaját is. . .

A szolgák s szomszédok semmit sem vettek észre, s midőn másnap reggel a szobába léptek, a pácienset szépen az asztalon kirakva, a nő pedig élettelenül a padon elterülve találták.

A gyilkost senki sem látta többé. Nem sikerült kilétét megtudni. Évekig tartott a megye vizsgálata, éveken át nyomozták a tettest, de eredmény nélkül.

Egyidőben hirt járt, hogy 1843-ban Várasdon egy haladkó gyónása közben magát, mint Lázárné gyilkosát, ismerte be.

Különböző beszédek s gyanusítgatások folytak, sőt e mendumondák az ifju Fülöp herceg fileibe is hatottak.

Soká, igen soká, talán 50 évvel később jelent meg az agg koldus Keszthelyben. Akkor már rég elefedék a gyilkosság, s az ifju jogszara senki sem emlékezett többé.

Az öreg koldus kibékült istenével. Sem szerelmen, sem bosszu nem gyötért többé szívét, mely a kettőtől oly sokat szenvedett: de azon házat, hol Máriával megismerkedett, azon helyet, hol ő furdant szokott, mint a sirt szélen álló agg sem bírja elhagyni.

Talán ez megengesztelődése.

Legújabb. A huszti kerületben új követés lesz. A függetlenségi párt vezetői Kovács Gyula, a jobboldali Lajos, a ki Nógrádból kimagasított. Csemeghy államtitkár beadta leiratát. Oka, mert Szilágyi Dezső az ita ellen a jogügyi bizottsághoz tette. Istennem, hogy gyermekeskedez az a „nagy” férfiak az élkeivel. Botrány. A III-ik bíráló bizottság Károly közégi képviselőt holott védője elismerte, hogy tetetés, itatás, de csak az utolsó n. Kívánhatnak-e aztán tiszteily honatyák, — a kik így A pápai követválasztás ügyében, a t h Károly győzött Körösy ni jogtanár ellenében, a bíráló által vizsgálat rendeltetett el.

Legújabb. A huszti kerületben új követés lesz. A függetlenségi párt vezetői Kovács Gyula, a jobboldali Lajos, a ki Nógrádból kimagasított. Csemeghy államtitkár beadta leiratát. Oka, mert Szilágyi Dezső az ita ellen a jogügyi bizottsághoz tette. Istennem, hogy gyermekeskedez az a „nagy” férfiak az élkeivel. Botrány. A III-ik bíráló bizottság Károly közégi képviselőt holott védője elismerte, hogy tetetés, itatás, de csak az utolsó n. Kívánhatnak-e aztán tiszteily honatyák, — a kik így A pápai követválasztás ügyében, a t h Károly győzött Körösy ni jogtanár ellenében, a bíráló által vizsgálat rendeltetett el.

Legújabb. A huszti kerületben új követés lesz. A függetlenségi párt vezetői Kovács Gyula, a jobboldali Lajos, a ki Nógrádból kimagasított. Csemeghy államtitkár beadta leiratát. Oka, mert Szilágyi Dezső az ita ellen a jogügyi bizottsághoz tette. Istennem, hogy gyermekeskedez az a „nagy” férfiak az élkeivel. Botrány. A III-ik bíráló bizottság Károly közégi képviselőt holott védője elismerte, hogy tetetés, itatás, de csak az utolsó n. Kívánhatnak-e aztán tiszteily honatyák, — a kik így A pápai követválasztás ügyében, a t h Károly győzött Körösy ni jogtanár ellenében, a bíráló által vizsgálat rendeltetett el.

